

УДК 007:304:659.3

Фіялка С. Б.,

кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри видавничої справи та редагування Видавничо-поліграфічного інституту Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ІНТЕРНЕТ-КОМЕНТАРІ ДО НОВИН ЕКОЛОГІЧНОЇ ТЕМАТИКИ ЯК ЗАСІБ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АГРЕСІЇ

В умовах інформаційної війни з Росією інтернет-коментарі до новин стали засобом поширення неправдивої інформації, наклепів та провокацій. У статті проаналізовано агресивні впливи проросійських інтернет-коментарів до новин екологічної тематики на ресурсі Корреспондент.net. Виокремлено напрями інформаційних атак: пророцтва недоброзичливців щодо майбутнього України, заклики до порушення територіальної цілісності й організації заворушень, нагнітання паніки, подання фейкових новин, спроби розсварити Схід і Захід України, нав'язати «братню» допомогу, сформувати в українців негативне ставлення до США та Західної Європи, поширити імперські ідеї тощо. Окрему увагу приділено лексиці дописів. Виявлено, що основним мовностилістичним прийомом, що його використовують коментатори, є сарказм. Розглянуто різновиди реакцій на інформаційну агресію серед проукраїнської публіки.

Ключові слова: коментар, інформаційна агресія, вплив, маніпуляція.

Вступ. Уже третій рік Україна є об'єктом відкритої інформаційної війни, основна мета якої — маніпулювати свідомістю наших громадян, формувати та підтримувати в суспільстві вигідні агресорові настрої. Зручним засобом поширення фейкової інформації, наклепів та провокацій стали інтернет-коментарі до новин. До шквалу інформаційних спецоперацій залучаються як професійні пропагандисти, так і пересічні користувачі медіа. Мережеві провокатори формують ставлення до України як незаконного і злочинного формування, прославляють імперську велич Росії. Саме слово «коментар» (від лат. commentarium) означає нотатки, тлумачення чогось. У журналістській діяльності коментар розуміють, з одного боку, як метод, що застосовується в різних формах публікацій, а з другого — як аналітичний жанр, який містить

думку чи судження [7]. О. Колесниченко визначає коментар як «розширення новини з метою її пояснення» [3, с. 73]. Розгорнуту дефініцію подає В. Здоровега: «це невеликий авторський виступ, у якому тлумачаться, роз'яснюються, елементарно аналізуються факти політичного, економічного, культурного, наукового життя з метою донесення до аудиторії суті, смислу події, явища, їх місця серед інших фактів і процесів» [2, с. 195]. На думку С. Хілле та П. Баккера, інтернет-коментарі є продуктом журналістської діяльності широкої аудиторії [10]. Коментарі мають величезний потенціал для публічного дискурсу [11, с. 941] та є інструментом для висловлення точок зору з актуальних питань, що хвилюють суспільство [9]. Поняття «коментар» (зазвичай у множині) вживають також і в побутовій сфері. Це роз'яснювальні або критичні зауваження з приводу яких-небудь подій, явищ [1, с. 559]. У лексичну систему вітчизняних інтернет-користувачів увійшов як жаргонізм — «комент» або «камент». На думку М. Мельника, основне завдання інтернет-коментаря — звертати увагу адресатів на нові актуальні факти, які виходять на перший план суспільного життя, оцінювати їх [5, с. 113–117]. Змістом коментаря може стати будь-яка подія у внутрішній чи зовнішній політиці, економіці, культурі, науці тощо. Коментарі наявні на інформаційних ресурсах, розважальних сайтах, блогах, де кожен охочий може долучитися до дискусії з автором тексту та/або іншими коментаторами.

Мета статті — дослідити коментарі в Інтернеті до новин екологічної тематики (на прикладі ресурсу Корреспондент.net). Завдання наукової розвідки — виявити маніпулятивні впливи, спрямовані на конкретну особистість, на соціальну групу чи націю в цілому, та з'ясувати істинні цілі коментаторів. Приклади наводитимемо мовою оригіналу.

Матеріал та методологія дослідження. Матеріалом дослідження послуговували новини на тему екології за 2014–2016 рр.: щодо перебоїв у роботі атомних електростанцій України (14 новин); екологічних проблем на Донбасі, що загострилися внаслідок війни (11 новин); пожеж на торфовищах (23 новини) та в Чорнобильській зоні (21 новина); пожежі на нафтобазі під Васильковом (26 новин); незаконного вирубування карпатських лісів (8 новин); видобутку бурштину (22 новини); подій на звалищі в Грибовичах (27 новин). У науковій розвідці використано такі методи: спостереження, опис, теоретичний аналіз проблеми (для дослідження діяльності мережевих коментаторів, впливу мережевих

комунікацій), класифікацію й узагальнення (заради досягнення внутрішньої структурно-логічної впорядкованості під час викладу результатів дослідження).

Результати дослідження. Завербовані коментатори діють в Інтернеті від імені фейкових акаунтів. Такі особи створюють видимість громадської думки й зазвичай висловлюють антиукраїнські посили. Тематика самих новин, які вони коментують, не має великого значення: вони всюди припасовують кремлівський інтерес. При цьому ми цілком поділяємо думку Н. Паливоди, що маніпулювати можна тільки тим, хто не знає, що ним маніпулюють [6]. Завдання інтернет-провокаторів варіюються від розважальних до суто комерційних: відхід від теми; прискіпчивість до слів, загострення уваги на другорядних питаннях; висловлювання зауважень до грамотності співрозмовників; розмова із самим собою; флуд; бесіда по колу; перехід на особистості: звинувачення в психічних відхиленнях, демонстрація власної зверхності; репліки від чужого імені; недоцільні узагальнення; образливі вказівки на національну, релігійну належність [8].

На сайті «Кореспондента» коментувати можуть лише зареєстровані користувачі. Відповідно до ст. 34 Конституції України, кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір. Однак здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету й неупередженості правосуддя [4]. Конституцію відверто порушено, наприклад, у таких дописах: *Свозили мусор и поджигали, Украина как-то очень уверенно превращается в помойку. Если на западную Украину мне наплевать, но вот за русскую Украину обидно* (Возле Львова пятые сутки не могут потушить торфяник, 02.09.2016, 17:22; коментар від 02.09.2016, 19:09); *Похоже, что Львов как раз и начинают готовить к передаче Польше в рамках реституции, а иначе зачем бросили все силы на борьбу с мусором?* (Львов предлагают объявить зоной чрезвычайной ситуации, 07.06.2016, 11:48; коментар від 07.06.2016, 12:17). В обох зазначених дописах автори висловлюють сепаратистські ідеї.

Антиконституційними вважаємо агресивні підбурливі заклики, наприклад: *Надо в этот торф закопать всю жидо-бандеровскую хунту, и тогда он потухнет!* (Возле Львова пятые сутки не могут потушить торфяник, 02.09.2016, 17:22; коментар від 02.09.2016, 17:24); *Зажигайте крыши — вонь торфяников враз заглушит* (Загрязнение воздуха в Киеве превышает норму, 19.10.2015, 12:59; коментар від 19.10.2015, 13:14).

Характерними є коментарі, що містять пророцтва недоброзичливців щодо виникнення в Україні надзвичайних ситуацій: *Вот к чему приводит нищета, а скоро и мосты начнут рушиться, так и до пожаров недалеко. Может, ну ее, эту Европу?* (Львов предлагают объявить зоной чрезвычайной ситуации, 07.06.2016, 11:48; коментар від 07.06.2016, 12:10); *Всех спецов-профессионалов люстрировали, и началась в хозяйстве полнейшая дегенерация. То ли еще будет. Тут пишут, что крупнейшая очистная станция в Киеве на грани остановки. Представьте, что будет, если в жару еще и грязная вода с продуктами горения потечет в квартиры.... В общем, со дна непрерывно стучат...* (На нефтебазе под Киевом произошел прогнозируемый взрыв цистерн, 10.06.2015, 23:29; коментар від 11.06.2015, 01:54); *Нефть была. Свалка теперь. Ждем остальное* (Под Львовом снова горела свалка, 28.07.2016, 10:23; коментар від 28.07.2016, 10:31). Такі прогнози безпосередньо не порушують Конституцію, однак завдяки їм автори методично й цілеспрямовано нагнітають соціальну напругу. Проросійські коментатори активно поширюють паніку серед населення, залишаючи дописи до новин про горіння лісів у зоні ЧАЕС та новин про перебої в роботі атомних електростанцій: *Итак, господа, предлагаю вам решить загадку: Когда рванул Чернобыль, большинство радиации осело в зоне 30 км. Растения впитали радиоактивные вещества. Что будет при горении леса с этими радиоактивными веществами?* (Пожар распространяется в направлении ЧАЭС — Аваков, 28.04.2015, 19:51; коментар від 28.04.2015, 20:13); *Ох рванет, кахлы, ох рванет. Чубов не соберешь* (На Хмельницької АЕС отключили энергоблок, 17.07.2016, 10:15; коментар від 17.07.2016, 10:17); *Это была бы не сильно важная новость. Если бы это не был уже третий блок за несколько месяцев, который выходит из строя. Мне кажется, дела намного серьезнее, чем нам говорят* (На Ровенской АЭС отключен энергоблок, 27.03.2016, 19:02; коментар від 27.03.2016, 21:22); *Самое страшное — пыль. Запасите воду.*

Заклейте окна. Из дома не выходит минимум три дня. Пейте красное сухое вино (На Ровенской АЭС отключен энергоблок, 27.03.2016, 19:02; коментар від 27.03.2016, 19:48); С.в.и.д.ы., вы вправду хотите, чтобы у ваших внуков хвосты и жабры выросли? или может быть крылья? Если нет, бросайте игры с АЭС. Не каждого патриота или человека с майдана можно поставить рулить атомкой. Это та отрасль, где декоммунизация может выйти боком не только вам (На Ровенской АЭС отключен энергоблок, 27.03.2016, 19:02; коментар від 27.03.2016, 21:38); Если горят леса в зоне отчуждения, то радиация уже в воздухе. На завтра прогноз для Киева к вечеру — ветер северо-западный, и возможен небольшой дождь... (Пожар распространяется в направлении ЧАЭС, 28.04.2015, 19:51; коментар від 28.04.2015, 21:53). Такі коментарі вводять читача у стан розгубленості, спричинюють підвищене емоційне збудження від безконтрольного почуття страху, тривоги й невпевненості.

Дедалі поширенішим засобом впливу на масову свідомість стають фейкові новини в коментарях: *Кстати нефтебазу подожгли титущки и бурятский спецназ. Украинское радио сегодня вещало, титущки пойманы буряты удрали (Пожар под Киевом: паника, смерти и масса вопросов к властям, 13.06.2015, 03:01; коментар від 15.06.2015, 07:51); Число погибших на сегодняшний день — порядка 200 человек. Из них порядка 180 — это бойцы пожарных расчетов из области и сотрудники обслуживающего персонала базы, погибшие при первом взрыве... Извлечены тела только нескольких десятков человек... Остальные тела под озерами разлившейся нефти (Пожар на нефтебазе: открыто дело по статье экоцид, 12.06.2015, 21:11; коментар від 12.06.2015, 11:46).*

Окремим різновидом маніпулювання громадською думкою стають коментарі, що дискредитують українську владу: *Все эти станции под российское топливо. Яценюк приказал использовать американские обогащённые отходы, которые остаются на территориях станций в могильниках, разрушая экосистему страны. Вот истинные враги народа у власти над свидами (В Украине проводится опасный эксперимент на АЭС — эксперт, 23.03.2016, 11:44; коментар від 23.03.2016, 12:11); Я в шоке с нынешней властью за её заслуги: Крым продали (а то у власти б не удержались), Донбасс в руинах, экономику уничтожили, валюту обвалили, в Европу стало ездить сложнее, с Россией разругались, больше 10000 пацанов положили, пожар*

и тот потушить не могут... (На горящей нефтебазе под Киевом взорвались две емкости с топливом, 11.06.2015, 11:28; коментар від 11.06.2015, 13:00).

Нерідко трапляються образливі висловлювання та докори на адресу Заходу: *Свалка — это Европа* (Троих спасателей привалило мусором под Львовом, 30.05.2016, 16:24; коментар від 30.05.2016, 16:35); *Я думаю всё обойдётся. Закроют все эти АЭС со временем. Как в Литве. Америкосы не допустят, чтобы у аборигенов были хоть какие-то технологии* (На Ровенской АЭС отключен энергоблок, 27.03.2016, 19:02; коментар від 27.03.2016, 20:29).

Звучать також звинувачення на адресу США, які нібито нав'язують Україні своє ядерне паливо: *Что ещё должно произойти, чтобы все убедились в сомнительности идеи использования не родных, а вестингхаузовских твелов?* (На Ровенской АЭС отключен энергоблок, 27.03.2016, 19:02; коментар від 28.03.2016, 03:31); *Шо-то слишком часто стали останавливаться АЭС. Наверное, это таки связано с экспериментами наших американских хм... партнеров. А што, им колонию не жалко* (На Ровенской АЭС отключен энергоблок, 27.03.2016, 19:02; коментар від 27.03.2016, 19:49).

Тим часом не марнують коментатори й нагоди дискредитувати Україну в очах Заходу: *ЕС, вводи поскорее безвиз, а то галичане в предвкушении безвиза уже давно мусор не вывозят!* (Львов предлагают объявить зоной чрезвычайной ситуации, 07.06.2016, 11:48; коментар від 07.06.2016, 11:52); *Отключите им АЭС, а то они доэкспериментируются — весь Евросоюз улетит в космос вместе с меркелью* (На Ровенской АЭС отключен энергоблок, 27.03.2016, 19:02; коментар від 27.03.2016, 20:26).

У деяких коментарях можна побачити заклики не воювати: *Жизнь и так коротка, а вы всё воюете... Мои соболезнования...* (ЧП под Львовом: найдено тело второй жертвы, 31.05.2016, 19:48; коментар від 31.05.2016, 20:36). Але підтекст таких закликів очевидний — визнати владу Росії та поступитися територіальною цілісністю України. На цей коментар не забарилася іронічна відповідь: *Мда... соболезнования Гитлера евреям...* (ЧП под Львовом: найдено тело второй жертвы, 31.05.2016, 19:48; коментар від 31.05.2016, 20:43). Неодноразово прокремлівські коментатори проштовхують спроби нав'язати «братню» допомогу: *Самое странное, что Россия ещё 2 дня назад предлагала помощь в тушении с ликвидацией очага пожара*

за 3–4 часа. Почему отказались? Нравится смотреть на огонь? (На нефтебазе под Киевом произошел прогнозируемый взрыв цистерн — ГосЧС, 10.06.2015, 23:29; коментар від 10.06.2015, 23:56). При цьому активно прославляється імперська велич Росії: *А ведь Россия предлагала помочь в тушении пожаров своей техникой еще с пожара нефтебазы под Киевом. У неё всё для этого есть. Это только у украинских дипилов ничего не было, нет, и не будет* (Воздушная тревога. Чем опасны пожары под Киевом, 19.10.2015, 15:49; коментар від 19.10.2015, 16:08); *Интересно, когда истекает ресурс наших реакторов? Очень хочется посмотреть, как наши Великие Укры будут просить агрессора построить новые!* (На Ровенской АЭС отключен энергоблок, 27.03.2016, 19:02; коментар від 27.03.2016, 20:04).

У заполітизованих коментарях активно лунають образи: *Какелы, не шутите с атомом, это вам не кизяк с соломой* (В Украине проводится опасный эксперимент на АЭС — эксперт, 23.03.2016, 11:44; коментар від 23.03.2016, 12:47); *И как эти приматы хотят страну объединить? Если с гребаным мусором справится не могут. Моральные уроды* (Львов предлагают объявить зоной чрезвычайной ситуации, 07.06.2016, 11:48; коментар від 07.06.2016, 12:14); *А что у габонца вырастит первое: хвост или рога?* (На Ровенской АЭС отключен энергоблок, 27.03.2016, 19:02; коментар від 27.03.2016, 20:43); *Ну тупые! Поскачите и свалка уплотнится, много места появится!* (Львов предлагают объявить зоной чрезвычайной ситуации, 07.06.2016, 11:48; коментар від 07.06.2016, 11:54); *Баянище. Во всем мире во всех колониях местные папуасы вырубают леса, чтобы продать и как-то выжить* (Туристы шокировали снимками «лысых» Карпат, 22.02.2016; коментар від 22.02.2016, 11:45); *Не, ну эксперимент над украми — это нормально, они самый дешевый скот. Главное, чтобы нормальные страны и люди не пострадали* (В Украине проводится опасный эксперимент на АЭС — эксперт, 23.03.2016, 11:44; коментар від 23.03.2016, 12:38).

Варто зауважити, що в екологічних темах також поширених офтопик — повідомлення, що не відповідають тематиці обговорення: *Кардашьян беременная, а вы какую-то ахинею обсуждаете* (На нефтебазе под Киевом произошел прогнозируемый взрыв цистерн — ГосЧС, 10.06.2015, 23:29; коментар від 11.06.2015, 00:38). Проте нерідко його мета — припинити невігідну дискусію, відвести її вбік, розвивати іншу тему: *Во... Про экологию у них озабоченность, а про*

людей нет! (Украина в ООН поговорит об экологической катастрофе в Донбассе, 18.09.2015, 16:06; коментар від 18.09.2015, 16:17); *Ударим гейпарадом по пожарам!* (Под Киевом тушат 17 гектаров торфяников, 17.06.2015, 10:05; коментар від 17.06.2015, 12:30).

Варто зауважити, що задля переконання аудиторії коментатори активно вдаються до стилістичних засобів, чільне місце серед яких посідає сарказм: *Мусорная люстрация шагает по стране* (Троих спасателей привалило мусором под Львовом, 30.05.2016, 16:24; коментар від 30.05.2016, 16:30); *Мирный атом в каждый дом* (В Украине проводится опасный эксперимент на АЭС — эксперт, 23.03.2016, 11:44; коментар від 23.03.2016, 12:19); *Цезий и стронций понадусэ!!!* (На Ровенской АЭС отключен энергоблок, 27.03.2016, 19:02; коментар від 27.03.2016, 21:42); *После аварии: Петр Порошенко выступил с речью и объявил о достижении Светлого Будущего* (На Ровенской АЭС отключен энергоблок, 27.03.2016, 19:02; коментар від 27.03.2016, 19:39); *Указом СНБО введена иерархия жителей Чернобыльской зоны. К жителям зоны до 50 км следует обращаться Ваша светлость. Зоны до 10 км — Ваше Сиятельство* (В Greenpeace назвали пожар возле Чернобыля катастрофическим, 28.04.2015, 22:21; коментар від 28.04.2015, 23:39); *Буриштынский котел не за горами, а вместе с ним и новости: Копатели янтаря с позором бежали за победоносно отступающими частями Нацгвардии!* («Черный» янтарь: видео семи крупнейших копанок, 06.04.2016, 13:13; коментар від 06.04.2016, 13:20); *Нефтебазу — запретить! Грунт — арестовать! Щеневмерлу — спеть!* (Пожар на нефтебазе под Киевом: экологи получили анализ грунта, 16.07.2015, 15:34; коментар від 16.07.2015, 15:59); *Из будущих мемуаров П. Порошенко: Первым в мусоре утонул Львов. Канул с концами как будто и не было его никогда. Лёгкая смерть. Как ему потом все завидовали!!!* (Львов предлагают объявить зоной чрезвычайной ситуации, 07.06.2016, 11:48; коментар від 07.06.2016, 11:59); *Это всё антиукраинская пропаганда. Эксперта посадить, эксперименты продолжить, цезий уж не такой и вредный!* (В Украине проводится опасный эксперимент на АЭС — эксперт, 23.03.2016, 11:44; коментар від 23.03.2016, 12:22). В окремих саркастичних коментарях звучать відверті натяки на енергетичну залежність України від Росії: *Ну вот. А говорят, что в Украине нефти не хватает. Вон как горит! Завидуй, Россия* (На нефтебазе под Киевом произошел прогнозируемый взрыв цистерн — ГосЧС, 10.06.2015, 23:29; коментар

від 11.06.2015, 07:05); *Зачем тушить? Скоро зима, оставьте хоть одно место, где погреться можно будет* (Возле Львова пятыє сутки не могут потушить торфяник, 02.09.2016, 17:22; коментар від 02.09.2016, 17:27); *Чубатым станций не надо... им радиации побольше... в темноте на халяву светится...* (На Ровенской АЭС отключен энергоблок, 27.03.2016, 19:02; коментар від 27.03.2016, 19:55).

Значущим пунктом у структурі кожного інтернет-коментаря є нік користувача на сайті, яким він акцентує увагу на певні ознаки своїх думок. Наведемо приклади промовистих ніків коментаторів: *Европейский Работотровец*, *Иди, скотыняка*, в АТО и покорми там воши, *Эффект покрывшек*, *Еуропа полная*, *Привет, укроп*, *Иловайск хорошо*, а два лучше, *Зрадов-Перемогов*, *Русский киевлянин*, *Титушка Чарли из Бразилии*, *Третий майдан*, *Кто не скачет, тот ест*, *Рука Москвы*, *Касапы Неруси*, *Свидомый Сипиратист*, *Гирчыця Проросийська*, *Над Габоном сгустились тучи*, *Развели тут хохлосрач понимаешь*, *Очередные Внеочередные*.

Відповіді на агресію проросійських коментаторів представлені нечисленними дописами, серед яких переважають войовничі заклики та сарказм. Наприклад, звучать такі посили з українського боку: *Потрібно поліпшити повітря над Росією* (Ученые рассказали, как войны улучшают экологию, 25.08.2015, 16:57; коментар від 25.08.2015, 18:39). Трапляються спроби відкрити росіянам очі на внутрішні проблеми їхньої країни: *А ты видел карьеры, скважины, лесоразработки... рашки? кто копает, как копает, куда продается? российский обыватель это видит?* (Появились впечатляющие фото «черной» добычи янтаря, 12.03.2016, 12:05; коментар від 12.03.2016, 12:30). Тепер наведемо приклади використання проукраїнськими коментаторами сарказму: *Главное, чтобы ветер был в сторону России, если жахнет* (На Хмельницкой АЭС отключили энергоблок, 17.07.2016, 10:15; коментар від 17.07.2016, 12:06); *Майте совість, схаменіться! А москалів на чому вішати?* (Туристы шокировали снимками «лысых» Карпат, 22.02.2016, 11:37; коментар від 22.02.2016, 13:54); *Мозги гораздо сильнее всяких токсинов выедает?? зомборусоТВ* (Уровень токсичности воздуха на Донбассе превышает норму в 5– 8 раз, 21.10.2014, 11:52; коментар від 21.10.2014, 13:45); *Возведение стены приведет к существенному снижению в Украине популяции животных под названием зеленый российский бык* (В России заговорили о вреде природе от «украинской стены», 12.09.2014, 14:06; коментар від 12.09.2014,

16:22); *Да вы что?! Стена ж мешает миграции зеленых человечков! опять же, им размножаться надо! и ареал обитания увеличить!* (В России заговорили о вреде природе от «украинской стены», 12.09.2014, 14:06; коментар від 12.09.2014, 14:30). Варто окремо зауважити, що коментатори активно використовують неологізми, здебільшого з негативним стилістичним забарвленням: *нафтомор екомор, вогнемор, екодомор, екоцезрада* тощо.

Висновки. Завдяки функції коментування користувачі мережі дістали можливість публікувати різного роду повідомлення, в яких висловлюється ставлення автора до певного факту, події, явища — від альтернативного погляду на політику та історію до відверто расистських і націоналістичних матеріалів. Коментарі є зброєю інформаційної війни, результатом застосування якої є відвернення уваги від гострих тем, знищення опонентів шляхом поширення наклепів, компромату, чуток, провокування до конфліктів, виведення опонента з душевної рівноваги, зниження інтересу користувачів до ресурсу, формування потрібної громадської думки. Ця ділянка інформаційного простору слугує не тільки джерелом новин, а й емоційним тлом сприйняття поточних подій. В інтернет-коментарях надзвичайно сильний емоційний компонент. Читаючи їх, людина поринає в інформаційне поле фрагментарних, суперечливих і часто дуже поверхових відомостей. Під час сприйняття коментарів читачеві доволі часто бракує їх критичного усвідомлення. Те, що ми читаємо в коментарях, має значний вплив на те, як ми думаємо, відчуваємо та діємо, тож є потреба, з одного боку, обмежити ворожий бік у коментарях, а з другого — посилити лінію патріотизму. Для спілкування через коментарі властиві розмитість межі між автором і реципієнтом, надзвичайна активність читачів, які схильні самі перетворюватися на авторів, реміксинг різноманітних цитат і запозичень, постійне відволікання уваги від того, що було головним в обговорюваному тексті. Текст зазнає оновлень, часто нестабільний і мінливий, варіюється від глибокого аналітизму до брутальної лайки. У контексті поточних подій в Україні задля гарантування інформаційної безпеки важливо контролювати, щоб коментарі не використовувалися для закликів до захоплення влади, насильницької зміни конституційного ладу або територіальної цілісності України; пропаганди війни, насильства та жорстокості; розпалювання расової, національної, релігійної ворожнечі; розповсюдження порнографії, а також з метою вчинення терористичних актів та інших кримінально караних діянь. На нашу

думку, власники інтернет-сайтів мають відповідати за поширення антиконституційних закликів, агресії і відсутність належної реакції за їх розміщення користувачами ресурсу. Щоб протистояти агресивним потокам дезінформації, ідеологічному спаму, слід аналізувати прочитане та вміти зіставляти його з реальним життям. Не варто: 1) переходити за посиланнями в постах, що викликають підозру; 2) читати пости тих, кого вже вдалося ідентифікувати як завербованого коментатора; 3) залишати коментарі до таких постів; 4) вступати в суперечки, висловлювати образи у відповідь; 5) торкатися провокаційних тем. Проте найкращий спосіб боротьби з маніпулятором — поскаржитися на нього модератору, щоб його вилучили з дискусії.

Література:

1. *Великий* тлумачний словник української мови (з дод. та доповн.) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. — Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. — 1728 с.
2. *Здоровега В. Й.* Теорія і методика журналістської творчості : підручник / Володимир Здоровега. — 2-ге вид., переробл. і допов. — Львів : ПАІС, 2004. — С. 195–196.
3. *Колесниченко А. В.* Практическая журналистика : учеб. пособие / А. В. Колесниченко. — Москва : Изд-во Моск. ун-та, 2008. — С. 73–86.
4. *Конституція України* від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс] / ВРУ. — Електрон. текстові дані (1 файл). — Київ : ВРУ. — Останні зміни : 30.09.2016. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. *Мельник М. В.* Комментарий как жанр интернет-коммуникации / М. В. Мельник // Система і структура східнослов'янських мов : зб. наук. пр. — Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. — Вип. 4. — С. 113–117.
6. *Паливода Н.* Інтернет-трилер бот, або не вірте коментарям [Електронний ресурс] / Н. Паливода. — Режим доступу : <http://www.mymedia.org.ua>.
7. *Тертычный А. А.* Аналитическая журналистика : учеб. пособие / А. А. Тертычный. — Москва : Аспект Пресс, 2000. — 352 с.
8. *Цесельский И.* Кто такие интернет-тролли и как с ними бороться? [Электронный ресурс] / И. Цесельский. — Режим доступа : http://professional.ru/Soobschestva/podderzhka_professionaliru/kto-takiye-intyernyiet-trolli-i-kak-s-nimi-92370033.
9. *Henrich, N.* Web news readers' comments: towards developing a methodology for using online comments in social inquiry / Henrich, N.; Holmes, B. // Journal of Media and Communication Studies. — 2013. — No. 5 (1). — PP. 1–4.

10. Hille, S. Engaging the social news user. Comments on news sites and Facebook / Hille S.; Bakker P. // *Journalism Practice*. — 2014. — No. 8 (5). — PP. 563–572.
11. Weber, P. Discussions in the comments section: factors influencing participation and interactivity in online newspapers' reader comments / P. Weber // *New Media & Society*. — 2014. — No. 16 (6). — PP. 941–957.

Fiyalka S. B. Online comments to news environmental issues as a means of information aggression.

As part of informational war with Russia, the comments to the news articles published in Internet becomes effective way to spread false, slander and provocation information. The article analyzes aggressive impact of Internet comments which exalt Russia's vision and humiliate Russia's political opponents that have been added to the ecological news published on web-site www.korrespondent.net. The directions of informational aggression include personalities, social groups and Ukrainians at whole. The comments can be divided in the following groups: negative predictions about future of Ukraine, calls to separate Ukraine in smaller pieces and violate the existing laws, forcing panics through spreading false news about catastrophes; the attempts to quarrel West and East regions in Ukraine; the attempts to persuade that Ukraine requires helps of Russia and USA and Europe are enemies of Ukraine; persuade the readers that to be part of Russia empire is a good choice for Ukraine. Special attention is paid to using neologism. Examples in native language are given. The analysis shows that sarcasm is the main linguistic style that is used by commentators and the focus of the comments is turned from ecological to political issues. Typical types of responses are considered. The features of the communication through comments are investigated and it reveals the high activity of the comments' readers who easily turn to comments' writers, wide using of quotations and their transformation; moving the attention out of the main news and thread of discussion. To prevent the threads of aggressive false information and ideological spam it is necessary to analyze the comments and match them with actual state of matter. It is not worth to follow the web links within suspicious comments; read the comments of persons who has been already identified as paid commentators and reply to such comments; argue with using offensive words, issue the provocative questions.

Keywords: comments, information aggression, effects, manipulation.